

INTERVENTION MOD DIGITAL STALKING

EVALUERINGSRAPPORT
2024

INDHOLD

1. BAGGRUND, FORMÅL OG INDHOLD	6
2. KORT OM EVALUERINGEN	9
3. MÅLINDFRIELSE OG RESULTATER	11
4. SPECIALISERET IT-RÅDGIVNING	16
5. VIRKNINGER AF HJÆLPEN	23
6. VIRKEMIDLER I IT-RÅDGIVNINGEN	27
7. SCREENING OG OPKVALIFICERING	30
8. SAMARBEJDER	32
9. VIDENSINDSAMLING OG FORMIDLING	35
10. POSITIVE SIDEEFFEKTER	38
11. TO CASES – AMANDA OG YASMIN	40

INTRODUKTION

Justitsministeriets seneste undersøgelse vedrørende omfanget og karakteren af stalking¹ viser, at op imod 100.000 danskere udsættes for stalking hvert år, og at langt de fleste udsatte oplever digital stalking som et element i stalkingen. Samtidig peger international forskning på, at digitalt stalkingudsatte oplever de samme følgevirkninger som udsatte for offline stalking, herunder frygt, angst, stress og PTSD². Disse alvorlige konsekvenser understreger behovet for specialiseret hjælp og rådgivning til de berørte.

I denne rapport præsenteres resultaterne fra evalueringen af projektet Intervention Mod Digital Stalking, som er blevet gennemført af Dansk Stalking Center med støtte fra Offerfonden i årene 2022-2024. Projektets formål har været at udvikle og implementere en specialiseret rådgivning, der sikrer kompetent og relevant hjælp til digitalt stalkingudsatte. Derudover har projektet haft til hensigt at indsamle og formidle viden om digital stalking til relevante aktører samt at undervise og opkvalificere fagpersoner med henblik på at sikre en relevant håndtering og forebyggelse af digital stalking.

Evalueringens formål er at etablere viden om projektets proces og virkninger, samt at opsamle og videreformidle erfaringer og læring fra projektet. Et yderligere fokus for evalueringen er indsatsens forankringsmuligheder i organisationen.

Evalueringen er gennemført af SocialRespons og bygger på en kombination af kvalitative og kvantitative data. Rapporten giver en omfattende gennemgang af projektets baggrund, formål, aktiviteter og resultater. Den belyser også de udfordringer, som digitalt stalkingudsatte står overfor, og hvordan den specialiserede IT-rådgivning har bidraget til at øge trygheden og sikkerheden for de berørte. Endelig giver rapporten en vurdering af projektets samlede betydning for Dansk Stalking Center.

¹ Justitsministeriets Forskningskontor (2018): *Omfanget og karakteren af stalking – En befolkningsundersøgelse*

² National Centre for Cyberstalking (2017): *The Impact of Cyberstalking: review and analysis of the ECHO Pilot Project*

OPSUMMERING AF HOVEDPUNKTER

Rapporten præsenterer resultaterne af projektet Intervention Mod Digital Stalking, som er gennemført af Dansk Stalking Center med støtte fra Offerfonden (2022-2024).

Evalueringen vurderer, at projektet i høj grad har indfriet sine mål. Tilførelsen af specialiserede kompetencer på det digitale område har både højnet og udviklet Dansk Stalking Centers hjælp til stalkingudsatte. IT-rådgivningen vurderes som yderst relevant, og er med til at supplere den rådgivning og hjælp, centeret hidtil har kunnet tilbyde stalkingudsatte.

Der er stor efterspørgsel på IT-rådgivning blandt Dansk Stalking Centers brugere, og evalueringen viser, at den specialiserede rådgivning har en positiv værdi for brugerne. De oplever følgende virkninger af hjælpen:

- Øget tryghed og sikkerhed
- Mindre stress og angst
- Støtte og forståelse
- Øget kontrol og selvtilid

Brugerne fremhæver desuden, at de særligt virksomme elementer i den specialiserede rådgivning for dem har været tilgængelighed,

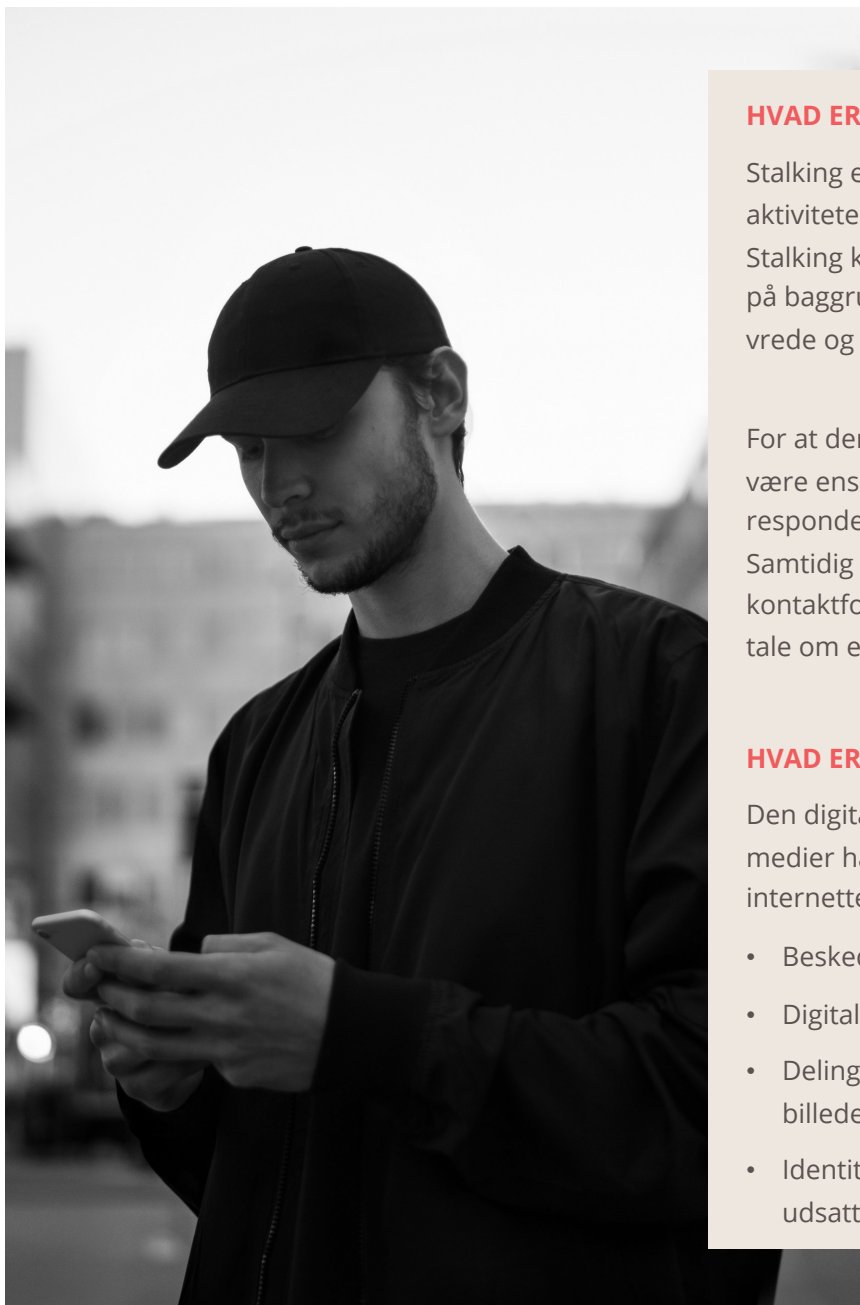
grundighed, hjælp til selvhjælp og teknisk ekspertise.

Evalueringen peger på, at den nye specialiserede viden også er efterspurgt i centerets samarbejder med bl.a. krisecentre og politi. Den skaber værdi for de eksterne aktører, som gennem samarbejdet med Dansk Stalking Center får adgang til opdateret viden på feltet og sparer ressourcer ved at kunne henvise de digitalt stalkingudsatte til kvalificeret rådgivning og hjælp.

Projektet har omfattet en række formidlingsaktiviteter med henblik på at udbrede oplysning om digital stalking. Der er i projektet blevet udarbejdet en ny rapport om digital stalking, og der er gennemført vellykkede kampagner på sociale medier og via GO-CARDS med stor rækkevidde.

I projektperioden har Dansk Stalking Center modtaget 1136 nye brugere, hvoraf 233 har modtaget IT-rådgivning. Dette udgør 21 pct. af alle brugere, hvilket er i overensstemmelse med de oprindelige målsætninger.

Brugernes feedback har været særdeles positiv med mange, der rapporterer om øget tryghed og sikkerhed, og flere der rapporterer om mindre stress og angst.

HVAD ER STALKING?

Stalking er en særlig type af uønsket adfærd og aktiviteter, der er rettet mod en anden person. Stalking kan fx opstå efter et brudt parforhold, på baggrund af følelsen af uretfærdighed eller vrede og forelskelse.

For at der er tale om stalking, skal kontakten være ensidig. Det betyder, at den udsatte ikke responderer eller gengælder kontakten. Samtidig skal der være tale om flere kontaktforsøg og hændelser, sådan at der er tale om et mønster af handlinger.

HVAD ER DIGITAL STALKING?

Den digitale udvikling og øget forbrug af sociale medier har medført, at stalking i dag sker over internettet. Digital stalking kan bestå af:

- Beskeder og kontakt via fx sociale medier
- Digital overvågning fx gennem hacking
- Deling af personlige informationer eller billeder fx hævnporno
- Identitetsmisbrug fx bestilling af varer i udsattes navn

BAGGRUND, FORMÅL OG INDHOLD

KORT OM PROJEKTET

BAGGRUND

Det digitale felt spiller i stigende grad en central rolle, når det kommer til at stalke, chikanere og krænke. Ved at anvende digitale teknologier bliver den, der udøver stalking, fri af tid og sted, og kan let og hurtigt dele skadeligt information om den udsatte og med stor rækkevidde.

Udsatte for digital stalking befinder sig i komplekse og vanskelige situationer. Der har hidtil manglet et samlet og specialiseret rådgivningstilbud, hvor udsatte for digital stalking kan henvende sig for at få kompetent og relevant hjælp, hvilket kan forværre de udsattes situation.

FORMÅL

Projektets formål er at udvikle og implementere en specialiseret rådgivning, der skal sikre, at udsatte for digital stalking kan få kompetent og relevant hjælp.

Et formål med projektet er også at indsamle og formidle viden om digital stalking, så digital stalking i højere grad bliver anerkendt som et alvorligt og omfattende problem. Herunder at inddrage og indgå samarbejder med relevante aktører, som kan spille en rolle i at forebygge og håndtere digital stalking.

MÅLGRUPPER

Projektets målgruppe er udsatte for digital stalking. Målgruppen rummer både kvinder og mænd, uanset alder og tidligere relation til den, der stalker.

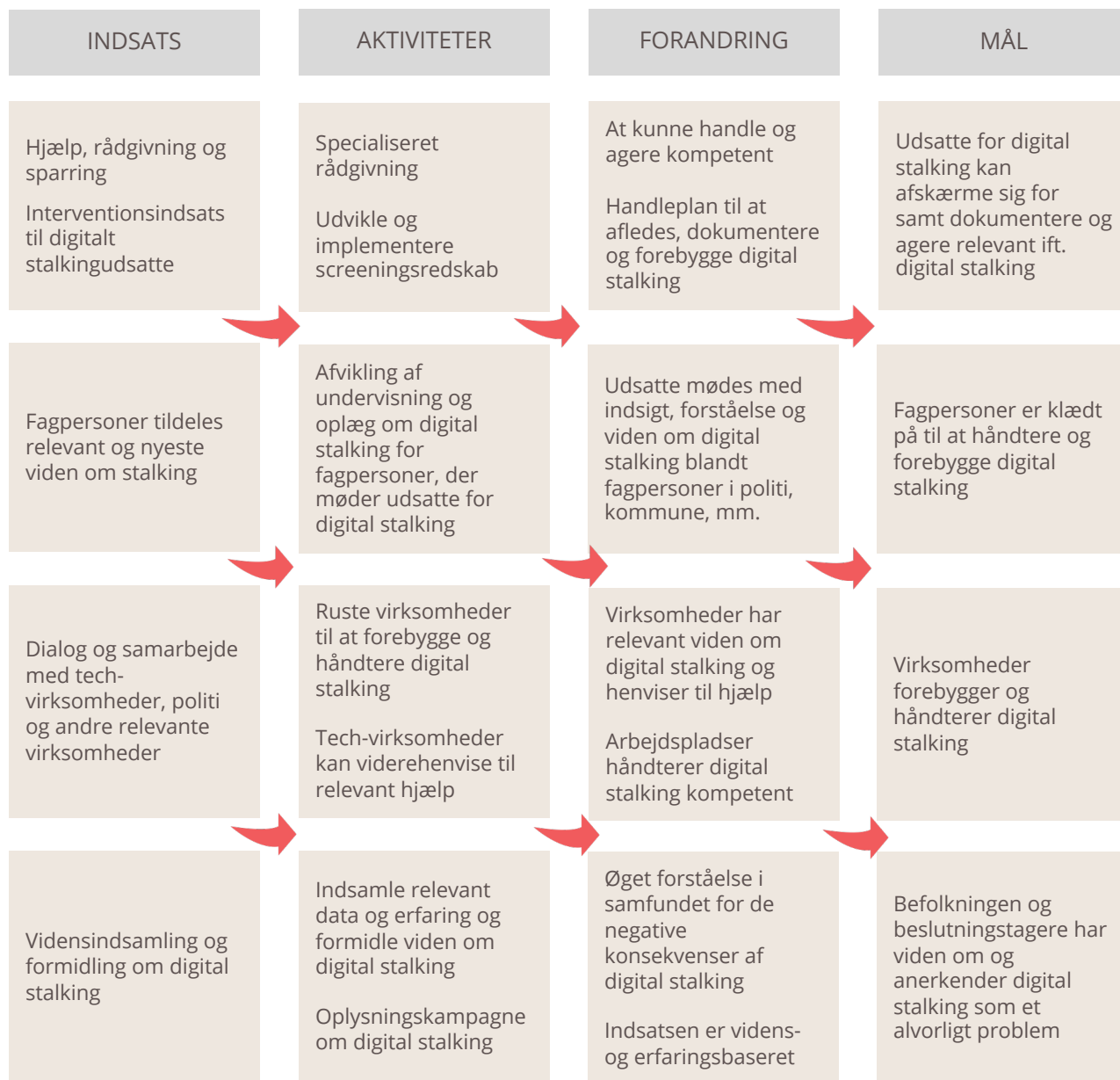
Den sekundære målgruppe er fagpersoner, som kommer i kontakt med udsatte for digital stalking. Det kan fx være socialrådgivere, krisecentre, politisagsbehandlere, kriserådgivninger og sagsbehandlere i Familieretshuset.

Øvrige målgrupper er virksomheder med medarbejdere, som er særligt udsatte grundet offentlig eksponering, og den brede civilbefolkning, da en betragtelig del af befolkningen på et tidspunkt vil blive udsat for digital stalking eller opleve at have en person i sit netværk, der er udsat.

PROJEKTPERIODE OG FINANSIERING

Projektet er afviklet i perioden marts 2022- august 2024 med støtte fra Offerfonden.

MODEL OVER PROJEKTETS INDHOLD OG MÅL

KORT OM EVALUERINGEN

EVALUERINGENS FORMÅL, METODER OG DATAGRUNDLAG

EVALUERINGENS FORMÅL OG INDHOLD

Projektet er gennem hele projektperioden blevet fulgt af ekstern evaluuator, SocialRespons. Nærværende evalueringsrapport er blevet udarbejdet ved projektets afslutning.

Evalueringens formål er:

- At etablere viden om projektets proces og virkninger
- At opsamle og videreformidle erfaringer og læring fra projektet
- At monitorere projektet i forhold til de opstillede mål og succeskriterier

Et yderligere fokus for evalueringen er indsatsens forankringsmuligheder i organisationen.

Evalueringen bygger på en kombination af kvalitative og kvantitative data. Det kvantitative er imidlertid sparsomt, hvilket skyldes, at målgruppen er meget sårbar og har vanskeligt ved at finde overskuddet til at svare, ligesom den digitale stalking i sig selv kan udgøre en barriere for lysten til at afgive informationer elektronisk.

Interviews

Der er blevet gennemført i alt 10 interviews fordelt på digitale stalkingofre, samarbejdspartnere og projektmedarbejdere.

Registreringer

Der er benyttet registreringer af projektaktiviteter som fx antallet af rådgivninger, visninger på SoMe og antallet af oplæg i projektets formidlingsdel.

Survey

Der er blevet gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt digitale stalkingofre, som 22 modtagere af den specialiserede rådgivning, har besvaret.

Projektdata

Data i form af statusrapporter fra fonden, den udarbejdede rapport om digital stalking, notat til politikere, mm. indgår også i evalueringens datagrundlag.

MÅLINDFRIELSE OG RESULTATER

MÅLINDFRIELSE FOR IT-RÅDGIVNINGEN

MÅLSÆTNINGER FOR DEN SPECIALISEREDE IT-RÅDGIVNING

I projektet er der blevet udarbejdet og implementeret værktøjer, som kan bruges af Dansk Stalking Centers rådgivere til at screene støttesøgende stalkingudsatte for, hvornår der er behov for intervention via den specialiserede IT-rådgivning.

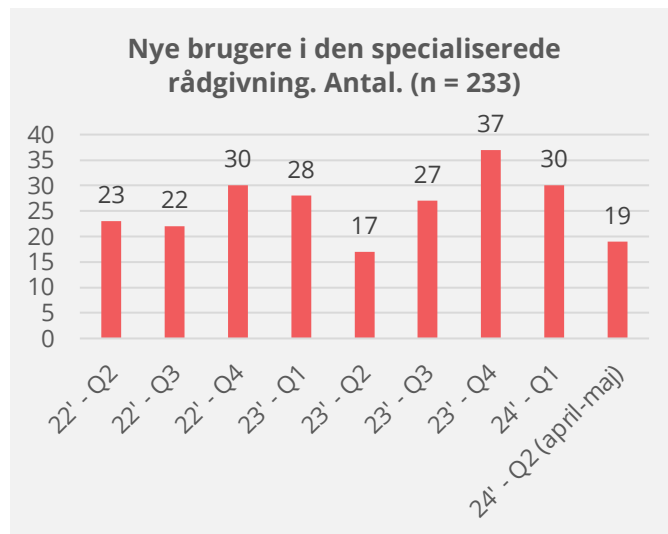
Dansk Stalking Center er årligt i kontakt med omkring 1500 udsatte, hvoraf 400 udsatte bliver tilknyttet længerevarende forløb. Ved opstarten af Intervention Mod Digital Stalking blev det estimeret, at omkring 20 pct. af alle stalkingudsatte, der henvender sig til Dansk Stalking Center vil have behov for opfølgende specialiseret rådgivning vedrørende digital stalking. En del af disse vil være nye brugere, der ikke tidligere har kunnet modtage specialiseret hjælp andre steder og vil blive henvist fra eksterne samarbejdspartnere som andre rådgivninger, politi og kommuner.

NYE BRUGERE I DANSK STALKING CENTER

I projektperioden har Dansk Stalking Center modtaget 1136 nye brugere i huset, hvoraf **233 nye brugere har modtaget IT-rådgivning.**

Således udgør nye brugere med behov for IT-relateret rådgivning **21 pct. af alle nye brugere**, og der er dermed god overensstemmelse mellem den indledende målsætning og det faktiske antal brugere. For en større andel af brugerne gælder det, at de sideløbende med rådgivningen om digital stalking har modtaget rådgivninger ved socialrådgivere og samtaler med psykologer.

Som forventet er en større andel af de nye brugere blevet henvist fra eksterne samarbejdspartnere såsom politi, krisecentre, andre rådgivninger og behandlere.

Note: Rapporten er blevet prioriteret færdiggjort forud for projektperiodens afslutning i august 2024, således at den kan understøtte projektets videre forankring

MÅLTAL FOR FORMIDLINGSAKTIVITETER OG SAMARBEJDER

MÅLSÆTNINGER FOR FORMIDLING OG SAMARBEJDER

En målsætning for projektet var at afholde 4-6 seminarer om digital stalking samt 12 online oplæg om digital sikkerhed.

Derudover var der en målsætning om at indgå samarbejder og iværksætte initiativer med mindst 3 virksomheder for at udvikle forebyggende handleplaner og styrke håndtering af digital stalking blandt medarbejdere.

Endelig var det et mål at indgå konkrete udviklingsamarbejder med minimum 1-2 tech-virksomheder i projektperioden.

MÅL	INDFRIELSE
4-6 webinarer	6 eksterne oplæg for krisecentre, kommune, politi mm.
12 online oplæg	6 online oplæg for fagfolk 7 arrangementer for SIRI/MÆRK
3 samarbejder med virksomheder	Samarbejder med krisecentre
1-2 samarbejder med tech-virksomheder	1 partnerskab med Meta

FORMIDLING OM DIGITAL SIKKERHED

I projektperioden er der blevet afholdt 6 eksterne oplæg om digital stalking for bl.a. krisecentre, kommuner, politi, sikkerhedskonsulenter og voldsfaglige organisationer.

Derudover har den specialiserede IT-rådgiver bidraget til uddannelser og kurser for SIRI (Styrelsen for International Rekruttering og Integration) / MÆRK (Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter), hvor der i perioden har været afholdt 7 arrangementer. Disse har omhandlet digital sikkerhed og stalking, men har ikke været en direkte del af projektet.

I projektperioden er der desuden blevet afholdt 6 webinarer for fagfolk og andre interesserede, hvor digital stalking har indgået som et element i formidlingen.

SAMARBEJDER MED EKSTERNE

I projektperioden har Dansk Stalking Center indgået samarbejde med techvirksomheden Meta, hvilket har givet IT-rådgiveren lettere og hurtigere adgang til at håndtere problematikker i digitale stalkingsager, som involverer Facebook og

Instagram. Derudover har IT-rådgiveren løbende været i dialog med softwareudviklere, politi og specialister i forbindelse med bl.a. undersøgelser af de digitale enheder.

Projektets dimension omkring samarbejde med virksomheder er blevet ændret til et skærpet fokus på samarbejder med krisecentre.

Krisecentrene er i direkte kontakt med mange af de digitalt stalkingudsatte og har derfor et stort behov for viden om hjælp til digital afskærmning samt kendskab til den specialiserede IT-rådgivning, så de kan henvise videre til Dansk Stalking Center. Prioriteringen af samarbejdet med krisecentrene gør det således muligt at hjælpe flere digitalt stalkingudsatte.

PROJEKTETS BETYDNING FOR DANSK STALKINGCENTER

VURDERING AF MÅLINDFRIELSE

Evalueringen vurderer, at projektet i høj grad har indfriet sine mål, på trods af ændringerne i virksomheds- og samarbejdsdelen. Skiftet i fokus mod krisecentrene vurderes som relevant, da det anses for muligt at gøre en forskel for en større andel af de digitalt stalkingudsatte på denne måde fremfor det oprindelige virksomhedsfokus.

BETYDNINGEN FOR DANSK STALKING CENTER

Tilførelsen af specialiserede kompetencer på det digitale område har været med til både at højne og udvikle centerets hjælp til stalkingudsatte. IT-rådgivningen vurderes yderst relevant, og supplerer den rådgivning og hjælp, som centeret hidtil har kunnet tilbyde stalkingudsatte.

Der er en stor efterspørgsel på IT-rådgivning blandt Dansk Stalking Centers udsatte brugere, men også en tendens til, at brugerne har brug for specialiseret hjælp til at opdage, dokumentere og stoppe den digitale stalking. På brugerniveau hjælper Dansk Stalking Center nu med problematikker, som centeret ikke tidligere har kunnet varetage, og evalueringen viser med al tydelighed, at den specialiserede rådgivning

har en positiv værdi og gør en stor forskel for brugerne, som nu får kvalificeret hjælp til at håndtere digital stalking.

Udover at skabe værdi for brugerne, så peger evalueringen også på, at den nye specialiserede viden er efterspurgt i centerets samarbejder med krisecentre og politi, og skaber en værdi for de eksterne aktører, som herigennem får adgang til opdateret viden på feltet og sparer ressourcer ved at kunne henvise de digitalt stalkingudsatte til kvalificeret rådgivning og hjælp.

SPECIALISERET IT-RÅDGIVNING

DEN SPECIALISEREDE IT-RÅDGIVNING

NYE KOMPETENCER I CENTERET

Tidligere har Dansk Stalking Center tilbudt rådgivning til digitalt stalkingudsatte ved blot et par frivillige IT-rådgivere, hvilket langt fra har været tilstrækkeligt til at kunne imødegå den stigende efterspørgsel på hjælp. Der har derfor været behov for en stabil og professionaliseret rådgivning, der kan imødekomme både efterspørgslen og kompleksiteten i sagerne, som ofte kompliceres unødigt grundet manglende kompetence og ressourcer.

I projektet er der blevet ansat en fuldtidsmedarbejder med en specialiseret viden indenfor det IT-faglige felt, herunder IT-sikkerhed, kendskab til apps, udviklingstendenser, digital efterforskning mm. Medarbejderen har en mangeårig baggrund som IT-efterforsker i politiet, og har således bragt relevante kompetencer og erfaringer med sig ind i rådgiverstillingen.

Medarbejderen er blevet grundigt klædt på med viden om stalking fra Dansk Stalking Center, ligesom han løbende har kunnet sparre med kolleger om de psykologiske aspekter af den digitale stalking. Samtidig har både medarbejdere og frivillige nydt godt af den specialiserede tekniske viden, som medarbejderen har bragt med sig.

KARAKTEREN AF RÅDGIVNINGEN OG HJÆLPEN

I den specialiserede IT-rådgivning modtager de digitalt stalkingudsatte blandt andet:

- Hjælp til at gennemgå deres elektroniske devices
- Rådgivning omkring, hvordan de fremadrettet kan afskærme sig gennem forskellige sikkerhedstiltag
- Hjælp til at bruge et logskema, hvor de kan dokumentere, strukturere og kronologisere bevismateriale til brug for politiet
- Viden om hvordan de løbende selv kan kontrollere om digital stalking finder sted

Ved behov kan den specialiserede IT-rådgivning desuden hjælpe de digitalt stalkingudsatte med at udarbejde rapporter af mere teknisk karakter over den digitale stalking, der har fundet sted, som politiet kan bruge i deres efterforskning.

IT-rådgivningen til de digitalt stalkingudsatte kan ske både fysisk hos Dansk Stalking Center og online, hvis modtagerne af rådgivningen er bosat andre steder i landet end i Hovedstadsområdet, hvor Dansk Stalking Center har til huse.

OM BRUGERNE AF DEN SPECIALISEREDE IT-RÅDGIVNING

KARAKTERISTIK

Samtlige af de interviewede brugere oplever digital stalking fra deres ekspartner, og særligt i de tilfælde, hvor kontakt med ekspartneren er nødvendig grundet fælles børn, kan det være vanskeligt at få stoppet den digitale stalking.

Størstedelen af henvisningerne af de digitalt stalkingudsatte kommer via Dansk Stalking Centers åbne telefonrådgivning, og for en stor del af de udsatte gør det sig gældende, at den digitale stalking, de er udsat for, sker i kombination med andre typer af stalking, som fx fysisk forfølgelse.

”Han kom først på adressen og ringede hele tiden og så derefter, så overgik det til digital stalking” (bruger)

De interviewede udsatte for digital stalking er blevet opmærksomme på hjælpen i Dansk Stalking Center via eget netværk og professionelle, som fx psykologer, politi, krisecentermedarbejdere og Familieretshuset. De havde intet forudgående kendskab til den specialiserede IT-rådgivning, men blev guidet til den specialiserede hjælp via den åbne rådgivning.

”I første omgang hørte jeg om muligheden gennem Danner. Det var dem der pegede mig mod Dansk Stalking Center” (bruger)

PÅVIRKNING AF BRUGERNE

Den digitale stalking antager forskellige former blandt brugerne.

På tværs af brugerne ses det imidlertid, at uanset formen har digital stalking store konsekvenser for deres mentale trivsel og begrænser dem i deres daglige aktiviteter.

Brugerne rapporterer, at de bl.a. oplever søvnløshed, hukommelsesproblemer, stress, angst og følelser af paranoia, hvilket medfører udmattelse og fortvivlelse, og gør det vanskeligt at fokusere på andet end stalkingen.

”Overordnet set så tog stalkingen en stor toll på mit mentale helbred. Jeg følte, at jeg var ved at miste forstanden og kæmpede med følelser af hjælpeløshed og fortvivlelse” (bruger)

De fortæller også, at den digitale stalking har fået dem til at ændre adfærd for at undgå at blive overvåget, og at dagligdagsaktiviteter, som fx at tjekke mails og besvare telefonen, er blevet fyldt med stress og angst.

Slutteligt peger de på fremkomsten af fysiske symptomer i form af bl.a. mavesmerter og vægttab, samt på indvirkningen af den digitale stalking på deres sociale relationer.

UDFORDRINGER OG BEHOVET I HJÆLPEN

UDFORDRINGER FOR DIGITALT STALKINGUDSATTE

At være udsat for digital stalking kan opleves stressende og være voldsomt intimiderende for den enkeltes liv, og digital stalking kan have store psykiske konsekvenser. Derudover rummer digital stalking også andre udfordringer:

- Det er vanskeligt og krævende at dokumentere digital stalking
- Manglende teknisk kunnen, indsigt og opmærksomhed kan have store konsekvenser
- Den omfattende brug af internettet, platforme mm. gør det vanskeligt, og til tider uigennemskueligt, at afdække og afskærme sig for digital stalking
- Manglende forståelse og anerkendelse fra omverdenen af digital stalking som et omfattende og alvorligt problem understøtter, at digital stalking foregår
- Mangel på specifikke hjælpeforanstaltninger og viden om, hvor man som udsat kan henvende sig for hjælp

BEHOVET FOR HJÆLPEN

Brugerne fortæller, at deres digitale kompetencer primært rækker til husbehov, og at de derfor ikke ville vide, hvor de skulle starte eller slutte, hvis de fx skulle undersøge, om andre har adgang til at overvåge dem.

“Jeg er jo en komplet novice inden for det med IT. Jeg aner jo ikke noget om IP-adresser, og hvordan man kan tjekke alt sådan noget” (bruger)

En bruger, der har haft ophold på et krisecenter, fortæller også, at selvom hun har fået omsorgsfuld og meget professionel hjælp på krisecenteret, så har krisecenteret ikke haft kompetencerne til at hjælpe hende med den digitale stalking.

“Det var klart det her med det digitale, for nu har jeg fået rigtig fin hjælp til på krisecentret. De er jo meget kompetente til det terapeutiske, så det var mest det der det digitale, hvor jeg følte, at der havde jeg simpelthen ingen, der kunne hjælpe mig” (bruger)

Brugerne peger således på et stort behov for den specialiserede IT-rådgivning i Dansk Stalking Center, og oplever ikke at dette har været en del af den professionelle hjælp, som de ellers har modtaget.

INDHOLDET I HJÆLPEN

Han hjalp mig med at sikre, at der ikke var nogen andre inde på mine digitale medier. Jeg lærte også nogle ting, så jeg selv kan tjekke en gang imellem i fremtiden (bruger)

Jeg vidste godt selv noget om at tage sikkerhedsskridt, som fx at skifte kode, men jeg vidste ikke, hvordan man samler beviser for den digitale stalking. Det har været dejligt at få hjælp til (bruger)

Han fik adgang til min skærm, og så var vi inde sammen og hente netdata fra mine sociale medier, fra min Facebook og min Instagram og min Google-konto (bruger)

Stort set alle udsatte for digital stalking har gennem den specialiserede IT-rådgivning modtaget hjælp til at undersøge deres digitale devices og online konti for mistænkelig aktivitet (fx computer, mobil, Facebook, iCloud, Google, mv.).

Dertil har størstedelen af brugerne modtaget generel rådgivning om IT-sikkerhed, herunder ændringer i privatlivs- og sikkerhedsindstillinger på sociale medier og andre platforme, samt hjælp til digital afskærmning. Digital afskærmning omfatter bl.a. skift af passwords, opsætning af to-faktor godkendelse og adskillelse af egne og børns tidligere delte konti fra stalkingudøverne.

En større andel af brugerne har også modtaget hjælp til indsamling af dokumentation i forbindelse med uønsket overvågning. Nogle af disse brugere har desuden fået hjælp af IT-rådgiveren ved, at der er blevet udarbejdet en rapport med de mere tekniske beviser fra dokumentationsindsamlingen til brug for politiet.

En mindre andel har fået hjælp til at stoppe deling af information, billeder og videoer på internettet.

”Sådan noget som identitetstyveri eller billeddeling, det fylder en meget lille procentdel i forhold til, hvad vi troede, det ville” (IT-rådgiver)

OVERBLIK OVER FORMEN PÅ HJÆLPEN

	2022	2023	2024*	Total
Fysisk møde	23	42	36	101
Kontakt til pårørende		1		1
Rådgivning via mail**			11	11
Telefonsamtale med anden aktør - lang > 15 min.	1	1	3	5
Telefonsamtale med bruger - lang > 15 min.	171	246	125	542
Undersøgelse af enhed, konti, mv.	16	118	44	178
Total	211	408	219	838

* Rapporten er blevet prioriteret færdiggjort forud for projektperiodens afslutning i august 2024, således at den kan understøtte projektets videre forankring. Tabellen inkluderer data frem til maj 2024.

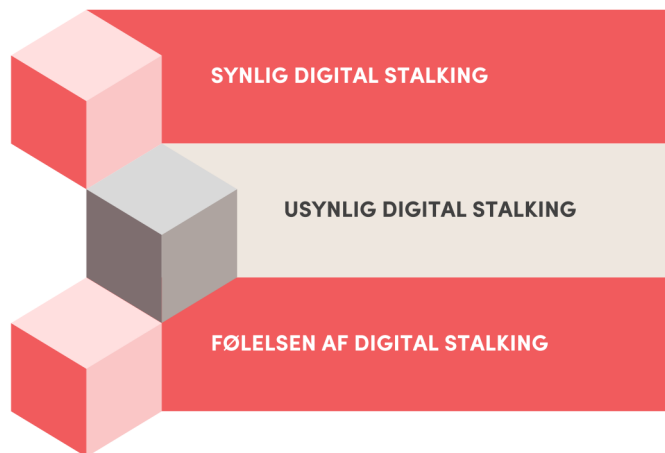
** Denne kategori er først tilføjet i 2024 for at kunne skelne rådgivning via mails fra andre typer af mails

FORSKELLIGE DIMENSIONER AF DIGITAL STALKING

Hjælpens form og indhold har på flere måder set anderledes ud, end hvad Dansk Stalking Center indledningsvis havde forventet. Dels har de enkelte sager været mere omfattende end først antaget, dels er fokus i den specialiserede IT-rådgivning oftest på den usynlige del af den digitale stalking, som kan være vanskelig og tidskrævende at indkredse og dokumentere.

”Vi troede måske, at det ville være nemmere at få folks enheder i hånden, men det er meget ressourcekrævende. Det er jo meget den usynlige del af stalkingen, vi arbejder med” (IT-rådgiver)

IT-rådgiveren opdeler digital stalking i tre dimensioner. Først er der den synlige digitale stalking, som er relativt nem at dokumentere, såsom sms'er og opslag på sociale medier. Dernæst er der den ikke umiddelbart synlige digitale stalking, som tager tid at indkredse og dokumentere, såsom gps-sporing, installeret spyware og adgang til cloud-konti. Sidst, men ikke mindst, er der *følelsen* af digital stalking. Denne følelse kan især opstå hos udsatte, der tidligere har oplevet digital stalking, men har formået at afskærme sig selv, samt hos udsatte, der på grund af anden stalking også føler sig digitalt overvåget.

Sidstnævnte har fyldt en del i den specialiserede IT-rådgivning, da det både tager tid at scanne brugerens enheder for at afkræfte, at digital stalking finder sted, og fordi det ofte skal gøres sammen med brugeren, som for at opnå tryghed har behov for at erfare ved selvsyn, at digital stalking ikke (længere) finder sted.

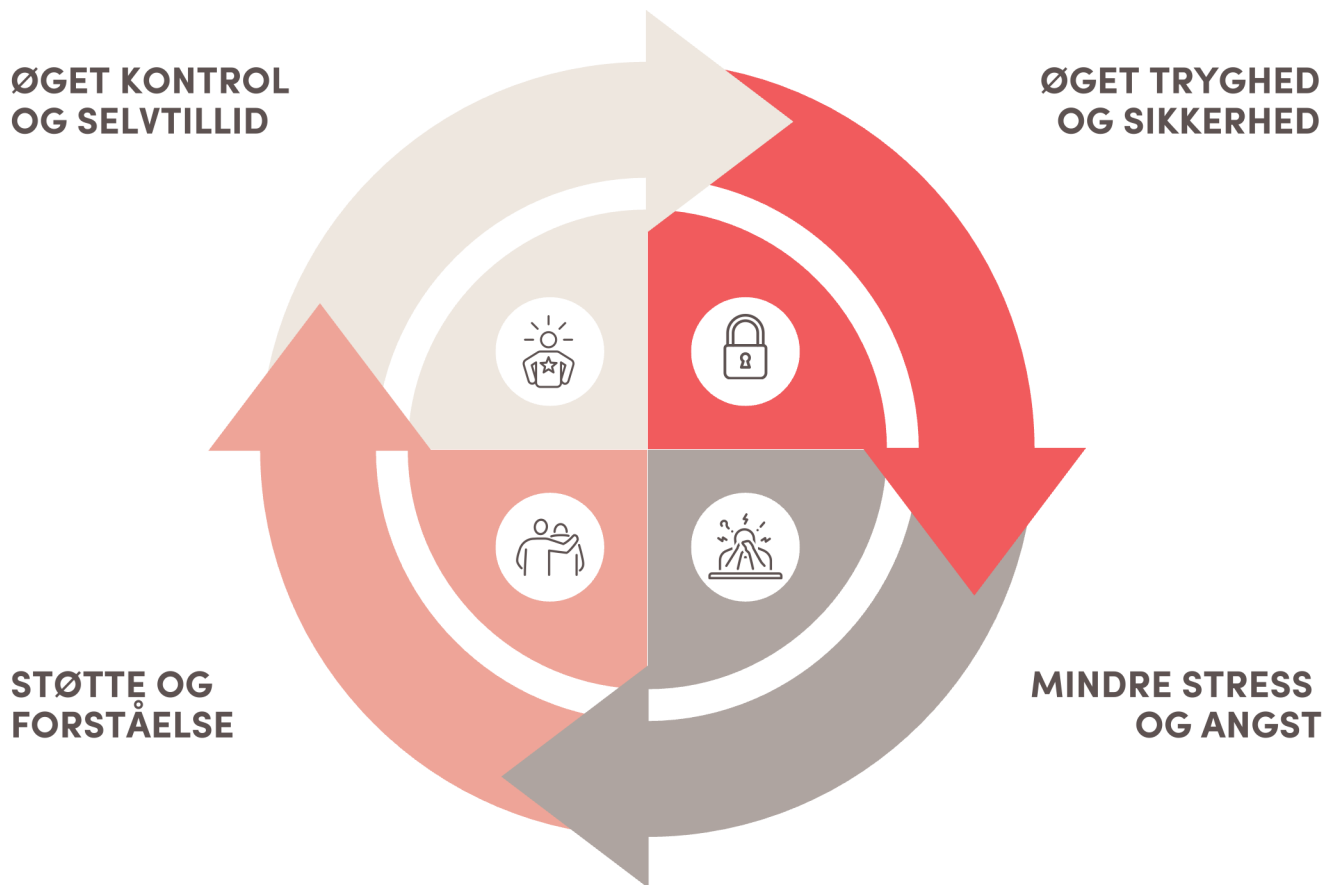
Generelt udgør det tryghedsskabende element og den menneskelige støtte en væsentlig del af hjælpen til alle tre dimensioner af digital stalking.

”Vi ser en tendens til, at vores brugere ikke kan slippe følelsen af at blive overvåget. Der er meget arbejde i at få dem beroliget og bekræftet i at den digitale stalking er slut” (projektleder)

VIRKNINGER AF HJÆLPEN

VIRKNINGEN AF HJÆLPEN FOR DIGITALT STALKINGUDSATTE

Samtlige brugere af den specialiserede IT-rådgivning udtrykker stor tilfredshed med rådgivningen og den hjælp, de har modtaget. I det følgende beskrives de virkninger, som de udsatte lægger mest vægt på som følge af den modtagne hjælp.

ØGET TRYGHED OG SIKKERHED

95 pct. af IT-rådgivningens brugere oplever, at rådgivningen har ændret deres oplevelse af at kunne føle sig tryk i brugen af digitale enheder, og 86 pct. oplever, at IT-rådgiveren har givet dem en større forståelse af IT-sikkerhed.

Brugerne oplever, at IT-rådgivningen har været en uvurderlig hjælp. De fortæller, at de føler sig mere trygge og beskyttede efter at rådgiveren har hjulpet dem med at sikre deres digitale enheder og sørget for at afgrænse deres digitale liv fra deres tidligere partner.

”Jeg havde virkelig manglet trygheden i at vide, at han ikke længere havde adgang til mine sociale medier, fordi jeg vidste, at min ekspartner havde været logget på på et tidspunkt” (bruger)

Oplevelsen af tryghed og sikkerhed gør, at brugerne igen føler sig frie til at bruge digitale enheder og platforme uden frygt for overvågning.

Brugernes oplevelse af tryghed og sikkerhed bestyrkes af, at hjælpen er givet af en rådgiver med en specialiseret viden på det digitale område.

MINDRE STRESS OG ANGST

89 pct. af IT-rådgivningens brugere oplever, at rådgivningen har fået dem til at føle sig forsikrede om, at deres digitale enheder ikke er overvåget.

Brugerne oplever, at det har en meget stor værdi, at blive hjulpet til digital sikkerhed og/eller at blive bekræftet i, at den digitale stalking ikke (længere) er til stede.

De fortæller om, at hjælpen har haft en stor betydning for deres oplevede symptomer på stress og angst samt følelser af at blive forfulgt, og ifølge Dansk Stalking Center opleves det i flere tilfælde, at dette kan være med til at gøre de digitalt stalkingudsatte mere modtagelige overfor psykologbehandling, så de får mulighed for at bearbejde deres oplevelser med stalking og lægge den digitale overvågning bag sig.

”Ja, altså hvis jeg ikke havde haft rådgivningen, så ved jeg ikke, hvor det havde båret hen. Fordi lige på et tidspunkt, der var jeg virkelig ude i tovene. Jeg tænkte, at jeg var ved at blive skør, og jeg kunne slet ikke forstå, at nogle mennesker kan være så onde” (bruger)

STØTTE OG FORSTÅELSE

Brugerne oplever, at de i den specialiserede IT-rådgivning er blevet mødt med støtte og forståelse, hvilket har været vigtigt for deres mentale helbred.

Flere har oplevet ikke tidligere at være blevet taget alvorligt, når de har fortalt om den digital stalking. I IT-rådgivningen har de derimod både følt sig anerkendt og taget alvorligt, hvilket har været en stor hjælp i situationen.

”Der trænger man jo virkelig til medfølelse og forståelse. Og der er jo mange, der ikke fatter... ‘Ej, men kan du da ikke bare?’ Altså, der er jo ikke nogen, der fatter, hvad digital stalking gør ved en” (bruger)

Brugerne knytter oplevelsen af støtte og forståelse an til den kombination af IT-ekspertise og medmenneskelighed, som de er blevet mødt med i rådgivningen.

”Rådgiveren havde jo oplevet det flere gange og sagde: ‘Det er helt normalt, at du føler sådan’. Det betyder meget, at man ikke føler sig forkert, og at det ikke bare er en teknisk specialist, men at hele den menneskelige dimension også er med inde over” (bruger)

KONTROL OG SELVTILLID

95 pct. af brugerne oplever, at den specialiserede IT-rådgivning har givet dem redskaber til at kunne håndtere deres aktuelle situation, og 86 pct. vurderer, at de har modtaget redskaber til at afskærme sig fra digital stalking.

Brugerne oplever, at de via rådgivningen opnår viden og redskaber, som de kan bruge til at også at beskytte sig selv fremadrettet, hvilket giver dem en følelse af selvtillid og af at have genvundet kontrol.

”Jeg skrev til rådgiveren, at jeg havde fundet ud af det selv. Så skrev han tilbage med sådan en emoji med en stærk arm: ‘Sejt, du kan godt være stolt af dig selv’. Så det er sådan mange små skulderklap og tilkendegivelser af, at jeg har også lært meget af det her, og jeg passer på mig selv på en helt anden måde” (bruger)

Af brugernes fortællinger fremgår det, at de oplever at have genvundet noget af deres personlige frihed. De vurderer, at rådgivningen har givet dem nogle nye handlemuligheder og generelt stiller dem stærkere. Dette bl.a. ved at have tilvejebragt bevismateriale, som de kan videregive til politiet.

VIRKEMIDLER I IT-RÅDGIVNINGEN

VIRKEMIDLER MED BETYDNING FOR HJÆLPEN

TILGÆNGELIGHED

GRUNDIGHED

TEKNISK
EKSPERTISE

HJÆLP TIL
SELVHJÆLP

TILGÆNGELIGHED

Brugerne lægger vægt på at være blevet henvist hurtigt til IT-rådgivningen efter først at være kommet i kontakt med Dansk Stalking Center. De tilskriver det betydning, at IT-rådgiveren vender hurtigt tilbage på henvendelser og gør det klart, at alle henvendelser er velkomne. Tilgængeligheden opleves at skabe tryghed i en presset situation

”Jeg prøve at ringe til ham klokken ni eller sådan noget. Så får jeg en sms kort efter: Jeg ringer til dig som det første i morgenklokken otte” (bruger)

GRUNDIGHED

Brugerne har en positiv oplevelse af, at hjælpen i den specialiserede IT-rådgivning ikke er præget af hastværk eller travlhed. Flere peger på en værdsat tålmodighed hos IT-rådgiveren, der fremstår kompetent og opleves at tage sig tid til at gøre sit arbejde grundigt. Grundigheden gør, at brugerne føler sig taget alvorligt og styrker deres tillid til, at de digitale udfordringer bliver løst.

”Jeg synes, han var virkelig tålmodig og grundig faktisk også. Jeg følte, han tog mig meget alvorligt og ikke negligerede det. Han tog sig tiden til at gå det hele igennem, så vi er på den sikre side med de forskellige platforme” (bruger)

TEKNISK EKSPERTISE

For brugerne har det afgørende betydning at modtage hjælpen fra en person, der har specialiserede kompetencer inden for IT-sikkerhed. Tilliden til IT-rådgiverens ekspertise er med til at øge brugernes tryghed ved hjælpen.

”Det her med at man ved, det er en, der er specialiseret. At man ved, det er en, der ved rigtig meget om det her, altså teknik og det digitale og IT og alt det her, det giver en endnu større tryghed. Man føler sig i gode hænder” (bruger)

HJÆLP TIL SELVHJÆLP

Brugerne vurderer, at de gennem rådgivningen får viden og redskaber, som gør, at de i et vist omfang kan hjælpe sig selv fremadrettet. Det gør, at de føler øget tryghed og føler sig mere i kontrol.

”Hvis jeg gjorde det hele og satte det hele op: ’Så nu er det klart, nu er det sikret’, så skaber jeg ikke ordentlig tryghed for dem. De skal være en del af det, jeg gør, og jeg skal jo ikke have deres koder, dem skal de selv taste ind. Det går jeg meget op i. Der er selvfølgelig nogle steder, hvor vi bliver nødt til at have de koder, men for det meste er det dem selv, der taster det ind, uden at jeg kan se det” (IT-rådgiver)

SCREENING OG OPKVALIFICERING

SCREENING OG OPKVALIFICERING

SCREENINGSREDSKAB

Der er blevet udarbejdet et screeningsredskab for digital stalking i form af et skema med forskellige temaer, som interventionsteamet kan gennemgå med den stalkingudsatte ved de indledende samtaler for at vurdere, om der er behov for specialiseret IT-rådgivning. Dertil er der løbende blevet afholdt møder med teamet med fokus på at vidensopsamle og vurdere mulige behov for justeringer ved henvisninger til IT-rådgiveren.

OPLÆG OG SPARRING FOR MEDARBEJDERE

Den specialiserede IT-rådgiver er med til at styrke den generelle viden i centeret og hermed at øge fokus og sikre kvalificeret håndtering af området.

Det sker gennem løbende sparring med de andre medarbejdere i centeret om udviklingen inden for digital stalking og via oplæg for medarbejdere vedrørende temaer i den digitale rådgivning.

I projektperioden har IT-rådgiveren afholdt to oplæg for centerets medarbejdere og seks mindre oplæg ved opstart af nye medarbejdere. Dertil er der på personalemøder blevet drøftet tematikker omkring digital stalking, så alle medarbejdere er opdateret på de nyeste stalkingteknikker og trusler.

UDDANNELSE AF FRIVILLIGE RÅDGIVERE

I projektperioden er også blevet afholdt uddannelse for Dansk Stalking Centers frivillige rådgivere, så de er bedre klædt på til at rådgive brugerne i spørgsmål relateret til digital stalking.

OPLÆG OG SPARRING FOR EKSTERNE AKTØRER

I projektperioden er der afholdt oplæg om digital stalking og ydet sparring for bl.a. krisecentre, kommuner, sikkerhedskonsulenter, politi og voldsfaglige organisationer. Den specialiserede IT-rådgiver har desuden bidraget til uddannelser og kurser for SIRI (Styrelsen for International Rekruttering og Integration) / MÆRK (Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter), hvilket dog ikke har været en direkte del af projektet, og endelig er der afholdt en række webinarer, hvor digital stalking har indgået som et element i formidlingen.

Ved de løbende opkvalificerings- og formidlingsaktiviteter, herunder oplæg og kurser, hvor viden om digital stalking inkluderes, oplever Dansk Stalking Center en stor efterspørgsel på netop viden om forebyggelse og håndtering af digital stalking, især blandt politi og kommunale medarbejdere.

SAMARBEJDER

SAMARBEJDER MED EKSTERNE AKTØRER

SAMARBEJDE MED META

I projektperioden er Dansk Stalking Center blevet 'trusted partner' med Meta. Det letter håndteringen af digitale stalkingsager, der involverer Facebook og Instagram, idet det gør det nemmere at anmelde fx falske profiler, ulovlig billeddeling og hackede konti, der benyttes af stalkingudøveren til at chikanere den udsatte.

SKIFT TIL FOKUS PÅ KRISECENTRE

Projektets oprindelige fokus på virksomhedssamarbejder, hvor organisationens medarbejdere via deres arbejdsfunktioner er offentligt eksponerede og særligt udsatte for digital stalking, er blevet ændret undervejs til et skærpet fokus på samarbejde med krisecentre.

Et styrket samarbejde med krisecentre giver mening, da krisecentrene er i direkte kontakt med mange af de digitalt stalkingudsatte. De har således brug for viden om digital stalking som fænomen, hvordan de bedst kan rådgive digitalt stalkingudsatte og hvornår det giver mening at henvise udsatte til den specialiserede IT-rådgivning i Dansk Stalking Center.

SAMARBEJDE MED ANDRE AKTØRER

I projektperioden har den specialiserede IT-rådgivning også løbende samarbejdet med andre aktører. Det gælder både i forhold til at udbygge egne kompetencer, dele viden og erfaringer fra den specialiserede indsats samt at udbrede kendskabet til IT-rådgivningen blandt relevante aktører. Således har der i projektet været dialog med bl.a. softwareudviklere, politi og udenlandske aktører på det digitale stalkingområde.

OPLEVELSE AF SAMARBEJDET

SAMARBEJDET MED KRISECENTRE

Igennem projektet er der afholdt flere oplæg for medarbejdere på krisecentre, men samarbejdet med et krisecenter har været særlig tæt. Her har IT-rådgiveren haft træningssessioner med medarbejderne, ligesom han har været fysisk til stede på krisecenteret. Tilstedeværelsen på krisecenteret styrker samarbejdet med medarbejderne og giver mulighed for at yde direkte støtte, som er baseret på de specifikke behov og udfordringer, som de digitalt udsatte kvinder står overfor.

Krisecenteret fremhæver vigtigheden af samarbejdet for at få ekspertviden om digital vold, som er et hurtigt udviklende område. Der peges på, at kvinderne drager fordel af, at IT-rådgiveren kommer på krisecenteret og hjælper med at tjekke kvindernes enheder for sporings- eller hackingforsøg. IT-rådgiverens tilstedeværelse gør processen mere overskuelig for kvinderne. Krisecenteret udtrykker stor tilfredshed med samarbejdet og håber på endnu mere samarbejde i fremtiden.

***”Det er en kæmpe hjælp, at han kommer her. Jeg tror, der er mange kvinder, der ville synes, det var uoverskueligt, hvis de skulle tage ud”
(krisecenter)***

SAMARBEJDET MED SIRI/MÆRK

Samarbejdet med SIRI er ikke direkte en del af projektet, men berøres her, da det er en central del af Dansk Stalking Centers indsats mod digital stalking. Samarbejdet sikrer, at både fagpersoner og digitalt stalkingudsatte har adgang til den nødvendige viden og støtte.

En repræsentant fra SIRI understreger vigtigheden af at udbyde kurser om digital stalking for at øge bevidstheden og viden blandt fagfolk, der arbejder med borgere, der kan være udsat for digital overvågning. Han fremhæver, at digital stalking er blevet et mere presserende problem, og at det er essentielt, at fagfolk har praktisk viden om, hvordan de kan identificere og håndtere sådanne situationer.

Samarbejdet med Dansk Stalking Center opleves som særligt værdifuldt, da centeret bidrager med en autentisk og erfaringsbaseret viden, som SIRI ikke selv har in-house. Kurserne har været meget populære og har fået positive evalueringer, hvilket viser en stor efterspørgsel og behov for denne type uddannelse.

”De leverer et højt niveau og en god faglighed på området, men også autencitet. De taler ikke bare ud fra et teoretisk grundlag, men faktisk er det noget, de selv rådgiver borgere på” (SIRI)

**VIDENSINDSAMLING OG
FORMIDLING**

NY RAPPORT OM DIGITAL STALKING

Et vigtigt element i projektet er at udvikle og producere vidensbaseret oplysningsmateriale og kampagner, der kan sikre, at potentielle brugere hurtigt finder vej til rådgivningen, og at viden om digital stalking generelt øges.

I 2023 udarbejdede Dansk Stalking Center en ny rapport om digital stalking. Rapporten tegner et billede af, hvem der typisk oplever digital stalking, hvem der udøver stalking digitalt, og hvilke konsekvenser, der er forbundet med digital stalking blandt Dansk Stalking Centers brugere.

Af rapporten fremgår det bl.a. at:

- Gennemsnitsalderen for digitalt stalkingudsatte er 39 år, og kvinderne er stærkt overrepræsenteret blandt de udsatte (87 pct.)
- Størstedelen af de digitalt stalkingudsatte stalkes af en tidligere partner (67 pct.) eller en anden intim relation (7 pct.). 64 pct. af de digitalt stalkingudsatte har børn og heraf har 59 pct. fælles børn med udøveren af stalkingen.
- Blandt udøverne af digital stalking er størstedelen mænd, der bor alene. En stor andel har eller har haft en psykisk diagnose, og en stor andel har stalket før og er kendt af politiet.

SOME KAMPAGNE OG GO-CARD KAMPAGNE

I projektet er afviklet en SoMe kampagne og en GO-CARD kampagne. Formålet med begge kampagner har været at øge bevidstheden om digital stalking og informere den brede befolkning om muligheden for at modtage specialiseret IT-rådgivning.

SOME KAMPAGNE

SoMe kampagnen dækker over 13 opslag på hhv. Facebook og Instagram. Opslagene har bl.a. omhandlet gode råd til digitalt stalkingudsatte, digitale elementer i stalking, ulovlig billeddeling og digitale fodspor.

Reach
10.866

Likes
370

Delinger
49

Kommentarer
41

GO-CARD KAMPAGNE

GO-CARD kampagnen med titlen "Jeg stalker dig lige på Insta" var tilgængelig i form af gratis postkort på 540 forskellige caféer og biografer i København, Aarhus, Odense og Aalborg.

Der blev trykt i alt 33.000 postkort og aftrækket lå på 83 pct. Gennemsnitsaftrækket på tværs af brancher og korttyper er 76 pct., hvormed kampagnen kan betegnes som en succes.

POSITIVE SIDEEFFEKTER

POSITIVE SIDEEFFEKTER – EN NATIONAL GUIDE

NATIONAL GUIDELINE OM DIGITAL STALKING

Den specialiserede viden og erfaringer, som Dansk Stalking Center har oparbejdet om digital stalking, har ført til, at centeret af Ligestillingsministeriet har fået til opgave at udvikle en handlings-anvisende guide til landets krisecentre.

Den primære målgruppe for guiden vil være fagpersoner, primært krisecentermedarbejdere, men også socialrådgivere, politiet og andre relevante faggrupper, der møder de digitalt stalkingudsatte. Guiden skal være letforståelig og anvendelig for personer uden teknisk baggrund og vil indeholde praktiske råd og vejledninger om, hvordan man sikrer digitale enheder og konti.

Selvom guiden primært er rettet mod fagpersoner, vil den også indeholde elementer, som kan videregives direkte til de stalkingudsatte. Det sikrer, at de udsatte får konkret og brugbar information om, hvordan de kan beskytte sig selv mod digital stalking. Guiden vil således hjælpe fagpersoner med at forstå, hvordan de bedst kan støtte de udsatte, samtidig med at den giver de udsatte redskaber til selv at tage kontrol over deres digitale sikkerhed.

Planen er, at guiden skal være tilgængelig online, så den nemt kan opdateres og tilpasses nye trusler og teknologier, så guiden forbliver relevant og aktuel.

**TO CASES
AMANDA OG YASMIN**

AMANDA ER UDSAT FOR SPOOFING

Amanda har været i et psykisk voldeligt forhold. Hun er nu på et krisecenter efter trusler fra sin ekspartner, der har truet med at overvåge hende ved at få adgang til hendes telefon. Han hævder, at han kender mange fra politiet, som kan hjælpe ham med at hacke hendes telefon, hvilket har skabt stor bekymring. Amanda søger derfor hjælp til digital afskærmning.

IT-rådgiveren hjælper Amanda med at undersøge hendes telefon og aktiviteten på hendes konti på sociale medier. De tjekker også sammen, om lokalitetstjenester er slået til i forskellige apps, og hvilke enheder der er koblet til hendes Apple-ID. Efter en grundig gennemgang viser det sig, at alt ser fint ud, og der er ingen tegn på uautoriseret adgang.

Ved et opfølgende møde gennemgår de igen data over aktiviteter på hendes sociale medier. Der har fortsat ikke været fremmed aktivitet. Amanda nævner nu, at hun har modtaget sms'er fra ukendte personer, der spørger, hvorfor hun har forsøgt at ringe til dem. Dette har stået på i noget tid. IT-rådgiveren og Amanda aftaler en plan, hvor hun skal kontakte de fremmede personer for at høre, hvordan de har modtaget opkald fra hende. Hun opfordres også til at kontrollere sin opkaldsliste.

Amanda får kontakt til et af de fremmede numre og finder ud af, at hendes nummer havde fremgået som et mistet opkald på personens telefon. IT-rådgiveren råder Amanda til at kontakte sit teleselskab med en oversigt over de fremmede numre. Teleselskabet meddeler, at der ikke fremgår opkald til de fremmede numre fra hendes telefon, og konkluderer derfor, at Amanda har været udsat for spoofing. For at ikke at skulle bekymre sig yderligere beslutter Amanda at skifte telefonnummer.

YASMIN FÅR SAMLET BEVISER TIL EN POLITISAG

Yasmin er bekymret på grund af sin ekskæreste. Han arbejder med IT og har tidligere haft adgang til hendes telefon og koder gennem deres forhold. Hun kan forstå på de ting, han siger, at han har adgang til at læse hendes mails, men tror ikke, at han kan se hendes sociale medier. Hun er meget nervøs, fordi han har givet udtryk for, at han ved, hvor hun er på alle tidspunkter. Han ved fx, hvor hun har overnattet, at hun har været ude at cykle, at hun har en datingprofil, og at hun har modtaget en mail vedrørende afhentning af en pakke. Han bliver ved med at kontakte hende, selvom hun har sendt ham en besked og bedt ham stoppe.

Yasmin dokumenterer allerede kontaktforsøg og har nulstillet de fleste af sine enheder. Hun har skiftet sine koder og sat to-faktor godkendelse på alt, og siden da har hun ikke oplevet noget mistænkeligt. IT-rådgiveren hjælper Yasmin med at undersøge hendes telefon, mailkonto og lokationstjenester. Hun mistænker også, at han har adgang til hendes konti på Instagram og Facebook. De nulstiller bl.a. hendes MacBook og IT-rådgiveren opfordrer Yasmin til at skille sig af med sine AirPods, der tilhører et andet AppleID, og at nulstille Garmin Connect.

IT-rådgiverens undersøgelse viser flere mistænkelige forsøg på aktivitet og logins på sociale medier, som ikke stammer fra Yasmin. Ekskæresten er især aktiv på Yasmins Messenger, hvor han kontrollerer indkomne beskeder. Yasmin beslutter at bruge denne dokumentation til at anmelde sin ekskæreste til politiet for hacking. IT-rådgiveren hjælper med at udarbejde en rapport til Yasmin, som hun kan tage med til politiet, og vejleder hende i anmeldelsesprocessen. De aftaler, at Yasmin altid kan kontakte IT-rådgiveren, hvis der skulle opstå nye problemer.

Efter et stykke tid sender Yasmin en opdatering til IT-rådgiveren, hvor hun videregiver ros fra politiet for hans arbejde. Politiet har bekræftet modtagelsen af dokumentationen og vurderer, at der umiddelbart er nok til at starte en sag mod ekskæresten, da sagen er så godt belyst. Yasmin er glad for den hjælp, hun har fået.

INFORMATION OM PUBLIKATIONEN

Udarbejdet i 2024 af SocialRespons for Dansk Stalking Center

 SocialRespons

SocialRespons er en analysevirksomhed, som leverer undersøgelser, projektudvikling, evaluering og rådgivning indenfor det sociale område. SocialRespons er specialiseret i inddragelse af målgrupper og medarbejdere samt anvendte evalueringer. Publikationen kan frit citeres med angivelse af kilden. Ved gengivelse af publikationen modtages produktet gerne af SocialRespons.

www.socialrespons.dk

Projekt *Intervention Mod Digital Stalking* er støttet af:

| OFFERFONDEN |